

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра фінансів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

А.Д. Діброва

“17” червня 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри фінансів

Протокол № 5 від «02» червня 2020 р.

Завідувач кафедри

д.е.н., професор Давиденко Н. М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

освітня програма Фінанси та кредит

Факультет економічний

Розробник: к.е.н., доцент Олійник Л.А.

Київ – 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Управління фінансовою санацією підприємства

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	07 Управління та адміністрування	
Спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (шифр і назва)	
Освітній ступінь	магістр	
Освітня програма	Фінанси та кредит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота)	- (назва)	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год	8 год
Практичні, семінарські заняття	30 год	6 год
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	105 год.	136 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	<u>3</u> год. <u>7</u> год.	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни “Управління фінансовою санацією підприємства” є формування у студентів теоретичних і практичних компетенцій щодо здійснення фінансового оздоровлення підприємства, управління цим процесом, основ антикризового менеджменту на підприємстві.

Завдання вивчення дисципліни “Управління фінансовою санацією підприємства” є :

- поглиблене вивчення механізмів управління фінансовою санацією;
- набуття знань з економічного змісту та порядку проведення фінансової санації підприємств;
- вирішення завдань щодо прийняття рішень про санацію;
- опанування методичних підходів до складання програми й плану санації, виявлення найбільш ефективних механізмів її здійснення;
- визначення найбільш ефективних форм та механізмів проведення фінансового оздоровлення підприємства, умовами фінансування і формами здійснення, формування внутрішніх і зовнішніх джерел санації;
- вивчення сутності і форм реструктуризації, фінансових механізмів реорганізації підприємства;
- набуття знань щодо контролінгу та його ролі у санації підприємства, правил та методів проведення санаційного аудиту;
- вивчення ролі держави у санаційних процесах та державної підтримки фінансової санації підприємств.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен :

знати:

- зміст та причини виникнення фінансової кризи на підприємствах;
- сутність управління фінансової санації, банкрутства, реорганізації та ліквідації;
- основні етапи процедури банкрутства підприємства;
- особливості реалізації основних функцій санації та методи її здійснення;
- внутрішні та зовнішні джерела фінансової санації;
- поняття санаційного контролінгу, його завдання та функції;
- основні методи проведення санаційного аудиту.

вміти:

- виявляти та аналізувати внутрішні та зовнішні чинники діяльності підприємства, які можуть призвести до фінансової кризи;
- прогнозувати ймовірність фінансової кризи суб'єкта господарювання;
- діагностувати рівень фінансової кризи;
- розробляти програму санації та реорганізації;
- згідно з українським законодавством проектувати плани санації;
- розробляти та реалізувати заходи санаційного характеру та ліквідації підприємств, визнаних господарським судом банкрутами.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність проведення досліджень на відповідному рівні; вміння

виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК): здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності; здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання; здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування; здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування; здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **«Управління фінансовою санацією підприємства»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА»												
Тема 1. Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення.	11	1	2			8	17	2				15
Тема 2. Санаційний контролінг	13	1	3			9						15
Тема 3. Санаційний аудит	13	1	3			9	19	2	2			15
Тема 4. Внутрішні механізми фінансової санації підприємства	13	2	2			9						
Разом за змістовим модулем 1	50	5	10			35	51	4	2			45
Змістовий модуль 2. «ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ»												
Тема 5. Санація балансу	18	1	2			15	19	2	2			15
Тема 6. Зовнішні фінансові джерела санації підприємств	16	2	4			10	15					
Тема 7. Реструктуризація підприємства	16	2	4			10	15					15
Разом за змістовим модулем 2	50	5	10			35	49	2	2			45
Змістовий модуль 3. «ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПРОЦЕСІВ САНАЦІЇ»												

Тема 8. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	21	2	4			15	19	1	2			16
Тема 9. Оцінка вартості майна підприємства	16	2	4			10	16	1				15
Тема 10. Державна фінансова підтримка підприємств	13	1	2			10	15					15
Разом за змістовим модулем 3	50	5	10			35	50	2	2			46
Усього годин	150	15	30			105	150	8	6			136

4. Теми семінарських занять (не передбачено)

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення.	2
2	Санаційний контролінг	3
3	Санаційний аудит	3
4	Внутрішні механізми фінансової санації підприємства	2
5	Санація балансу	2
6	Зовнішні фінансові джерела санації підприємств	4
7	Реструктуризація підприємства	4
8	Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства	4
9	Оцінка вартості майна підприємства	4
10	Державна фінансова підтримка підприємств	2

6. Теми лабораторних занять (не передбачено)

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання.

1. Фінансова криза на підприємстві, її види. Економічний зміст і причини її виникнення.
2. Комплексний аналіз фінансового стану підприємств та прогнозування фінансової кризи.
3. Економічна сутність санації підприємств.
4. Менеджмент фінансової санації підприємства.
5. Випадки в яких приймається рішення про санацію.

6. Фінансово-економічні заходи санації. Поняття фінансової санації.
7. Зміст і значення санаційних заходів організаційно-правового, виробничо-технічного і соціального характеру.
8. Інструменти та методи контролінгу.
9. Сутність контролінгу та його функції.
10. Система раннього попередження і реагування. Прогнозування ймовірності банкрутства.
11. Розробка плану санації.
12. Участь кредиторів у фінансуванні санації.
13. Фінансова участь персоналу в санації підприємства.
14. Права, функції та обов'язки керуючого санацією.
15. Класична модель санації.
16. Сутність та основні завдання санаційного аудиту.
17. Санаційна спроможність підприємств.
18. Основні форми здійснення санації.
19. Порядок проведення санаційного аудиту.
20. Акт аудиторської перевірки.
21. Аудит фінансово-господарської діяльності.
22. Аудит фінансової сфери підприємства.
23. Форми фінансової санації.
24. Види фінансової санації.
25. Джерела фінансування санації.
26. Визначення потреби в капіталі, необхідному для фінансування санації підприємства.
27. Сутність фінансової рівноваги.
28. Правила фінансування.
29. Поняття та класифікація внутрішніх джерел фінансової стабілізації.
30. Шляхи збільшення вхідних грошових потоків, що мають внутрішній характер.
31. Шляхи зменшення вихідних грошових потоків.
32. Сучасні методики прогнозування банкрутства.
33. Альтернативна санація.
34. Оцінка ліквідності балансу.
35. Сутність санації балансу.
36. Зміст та структура бухгалтерського балансу на підприємстві.
37. Види реструктуризації.
38. Власний капітал: його функції та складники.
39. Економічний зміст та мета санації балансу.
40. Методи зменшення статутного фонду.
41. Фінансування санації за рахунок акціонерного (пайового) капіталу.
42. Порядок збільшення статутного фонду.
43. Сутність реструктуризації. Відмінності між поняттям “санація” та “реструктуризація”.
44. Форми реструктуризації.
45. Сутність реорганізації.
46. Форми реорганізації підприємства.
47. Реорганізація спрямована на укрупнення підприємств.

48. Порядок реорганізації підприємств шляхом злиття.
49. Сутність приєднання як способу корпоративної реструктуризації.
50. Реорганізація підприємств спрямована на їх розподілення.
51. Функції інституту банкрутства підприємств.
52. Внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на банкрутство.
53. Підходи щодо визначення індикаторів банкрутства.
54. Мiroва угода та порядок її укладання.
55. Види банкрутства.
56. Порядок порушення справи про банкрутство.
57. Підстави й переваги суб'єкта господарювання у випадку порушення ним справи про власне банкрутство.
58. Відмінності при порушенні справи боржником й кредиторами, а також органами державної податкової служби.
59. Заява і документи, які подаються для порушення справи про банкрутство, повернення й відкликання заяви.
60. Сутність мораторію на припинення вимог кредиторів.
61. Функції, права, обов'язки та відповідальність розпорядника майном боржника.
62. Порядок формування реєстру вимог кредиторів та виявлення бажаючих взяти участь у санації боржника.
63. Проведення зборів кредиторів і утворення комітету кредиторів.
64. Компетенція зборів кредиторів та комітету кредиторів.
65. Зміст плану санації, який акцептується в ході провадження справи про банкрутство.
66. Сутність та етапи ліквідації підприємства.
67. Функції господарського суду у ліквідаційній процедурі.
68. Повноваження арбітражного керуючого при проведенні ліквідаційної процедури.
69. Сутність ліквідаційної маси та її складові.
70. Черговість задоволення вимог кредиторів.
71. Звіт ліквідатора про проведення ліквідаційної процедури.
72. Необхідність та завдання експертного оцінювання вартості майна підприємства.
73. Принципи оцінювання вартості майна.
74. Методи оцінювання вартості майна.
75. Етапи оцінювання майна.
76. Прямі форми державної фінансової підтримки підприємств.
77. Непрямі форми державної фінансової підтримки підприємств.
78. Роль, компетенція і функції державного органу з питань запобігання банкрутству підприємств.
79. Організація оздоровлення державного підприємства шляхом реструктуризації.
80. Органи, які вирішують питання санаційної підтримки підприємств.

Комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

	Питання 1. Справа про банкрутство може бути порушена господарським судом при наступних умовах:
А	якщо безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника становлять не менше 300 мін. розмірів заробітної плати;

Б	якщо вимоги не були задоволені боржником протягом 3 місяців після встановленого строку для їх погашення;
В	якщо вимоги не були задоволені боржником протягом 6 місяців після встановленого строку для їх погашення.
Г	відповідь а); в).
Д	відповідь а); г);
	Питання 2. Фінансову кризу на підприємстві характеризують наступними параметрами:
А	факторами виникнення;
Б	видом кризи;
В	стадією розвитку кризи;
Г	зовнішніми параметрами;
Д	відповідь а); в); г);
Є	відповідь а); б); в).
	Питання 3. Технічне банкрутство характеризує стан неплатоспроможності підприємства, викликаний:
А	істотним простроченням дебіторської заборгованості;
Б	істотним простроченням кредиторської заборгованості;
В	відповіді а) і б);
Г	всі відповіді вірні.
	Питання 4. Існують наступні фази фінансової кризи:
А	фаза кризи, яка безпосередньо не загрожує функціонуванню підприємства (за умови переведення його на режим антикризового управління);
Б	фаза, яка загрожує подальшому існуванню підприємства і потребує негайного проведення фінансової санації;
В	фаза, при якій кризовий стан не сумісний з подальшим існуванням підприємства і призводить до його ліквідації;
Г	всі відповіді вірні;
Д	відповідь а) та б).
	Питання 5. До критеріїв банкрутства підприємств належать:
А	наявність дебіторської та кредиторської заборгованості;
Б	перевищення боргових обов'язків підприємства-боржника над вартістю його майна;
В	нездатність підприємства-боржника в установленний термін задовольнити правомірні вимоги кредиторів;
Г	нездатність підприємства – боржника виконати обов'язки перед бюджетом;
Д	Відповідь а); б); в);
Є	Відповідь б); в); г).
	Питання 6. Виходячи із даних балансу згідно завдання 26, визначити коефіцієнт маневреності власних коштів та коефіцієнт майна виробничого призначення:
А	Км.в.к.= 1,14; Км.в.пр.= 0,58;
Б	Км.в.к.= 0,72; Км.в.пр.= 0,39;
В	Км.в.к.= 0,70; Км.в.пр.= 0,28;
Г	Км.в.к.= 0,41; Км.в.пр.= 0,54;
Д	Км.в.к.= 0,65; Км.в.пр.= 0,16;
	Питання 7. Значення коефіцієнта відновлення платоспроможності більше 1 і даний коефіцієнт розрахований на період, рівний 6 місяцям свідчить :
А	про наявність у підприємства реальної можливості відновити свою платоспроможність;
Б	про відсутність у підприємства реальної можливості відновити свою платоспроможність;

В	про можливе відновлення своєї платоспроможності;
Г	відповідь а) та в).
	Питання 8. Якщо значення коефіцієнта поточної ліквідності > 2, коефіцієнта забезпеченості власними коштами $> 0,1$, коефіцієнта втрати платоспроможності > 1, то :
А	приймається рішення про визнання структури балансу підприємства незадовільною, а підприємства – неплатоспроможним;
Б	приймається рішення про визнання структури балансу підприємства незадовільною, однак у підприємства є реальна можливість відновити свою платоспроможність у встановлений термін;
В	приймається рішення про визнання структури балансу підприємства задовільною, підприємство на даний момент платоспроможне, однак існує реальна загроза втрати ним платоспроможності найближчим часом;
Г	приймається рішення про визнання структури балансу підприємства задовільною, а підприємства – платоспроможним.
	Питання 9. Якщо значення коефіцієнта поточної ліквідності < 2, коефіцієнта забезпеченості власними коштами $< 0,1$, коефіцієнта втрати платоспроможності < 1, то :
А	приймається рішення про визнання структури балансу підприємства незадовільною, а підприємства – неплатоспроможним;
Б	приймається рішення про визнання структури балансу підприємства незадовільною, однак у підприємства є реальна можливість відновити свою платоспроможність у встановлений термін;
В	приймається рішення про визнання структури балансу підприємства задовільною, підприємство на даний момент платоспроможне, однак існує реальна загроза втрати ним платоспроможності найближчим часом;
Г	приймається рішення про визнання структури балансу підприємства задовільною, а підприємства – платоспроможним.
	Питання 10. До функцій контролінгу належать:
А	інформаційне забезпечення та планування;
Б	методичне забезпечення та внутрішній консалтинг;
В	координація планів та діяльності суб'єкта господарювання;
Г	фінансовий аналіз та податковий аналіз;
Д	всі відповіді вірні;
Є	відповідь а); б); в);
	Питання 11. Суддя повертає заяву про порушення справи про банкрутство і додані до неї документи без розгляду, якщо:
А	заява підписана особою, яка не має права її підписувати;
Б	у заяві не вказано повне найменування сторін, їх поштову адресу та інші відомості, які необхідно зазначити при поданні заяви;
В	не подано доказів щодо сплати державного мита;
Г	заявник не дотримав 3-х місячного строку, при якому подається заява;
Д	відповідь а) та б);
Є	всі відповіді вірні.
	Питання 12. Справа про банкрутство підприємства порушується за письмовою заявою :
А	будь-якого з кредиторів боржника;
Б	групи кредиторів, які мають право об'єднати свої вимоги до боржника і звернутися до суду з однією заявою;
В	тільки одного кредитора при наявності значної суми простроченої кредиторської заборгованості;

Г	відповідь в);
Д	відповідь а) та б).
	Питання 13. Санаційний аудит складається з :
А	ідентифікації даних та експертизи;
Б	вивчення процедури банкрутства;
В	висновків та вироблення рекомендацій;
Г	Всі відповіді вірні;
Д	відповідь б) і в);
Є	відповідь а) і б);
Ж	відповідь а) і в);
	Питання 14. Реструктуризація необоротних активів спрямована на :
А	розглядає реєстр вимог кредиторів і виносить ухвалу, в якій зазначається розмір винесених судом вимог кредиторів та призначається дата проведення зборів кредиторів;
Б	вивчає вимоги кредиторів, щодо яких були заперечення боржника і які не були включені розпорядником майна до реєстру вимог кредиторів;
В	приймає рішення про скликання зборів кредиторів;
Г	приймає рішення про вибори голови комітету кредиторів;
Д	відповідь а) і г);
Є	відповідь а) і б).
	Питання 15. Санація підприємства – це:
А	система заходів фінансового характеру;
Б	задоволення вимог кредиторів та виконання зобов'язань перед бюджетом;
В	система фінансово-економічних, виробничо-технічних, організаційно-правових і соціальних заходів, які направлені на досягнення або поновлення платоспроможності, ліквідності і конкурентоспроможності підприємства-боржника у довгостроковому періоді;
Г	система заходів виробничого характеру.
	Питання 16. Згідно з діючим законодавством ухвалу про здійснення санації боржника приймає :
А	Господарський суд за клопотанням комітету кредиторів;
Б	Агентство з питань банкрутства;
В	Кабінет Міністрів України;
Г	комітет кредиторів.
	Питання 17. Керуючий санацією має право:
А	самостійно розпоряджатись майном з урахуванням обмежень;
Б	укладати від імені боржника мирову та інші цивільно-правові угоди;
В	відмовлятися від виконання договорів боржника у випадках, передбачених відповідним законодавством;
Г	відповідь а) та в);
Д	відповідь а); б); в);
Є	відповідь а) і г).
	Питання 18. Виходячи із даних балансу згідно завдання 26, визначити коефіцієнт абсолютної ліквідності:
А	Ка.л. = 0,03
Б	Ка.л. = 0,02
В	Ка.л. = 0,05
Г	Ка.л. = 0,08
	Питання 19. Реєстр вимог кредиторів має включати:
А	усі визнані судом вимоги кредиторів;
Б	відомості про кожного кредитора;
В	розмір грошових зобов'язань боржника стосовно кожного кредитора;

Г	черговість задоволення кожної вимоги;
Д	всі відповіді вірні;
Є	всі відповіді невірні.
	Питання 20. Реорганізація –це:
А	повна або часткова зміна власника статутного фонду юридичної особи, а також зміна організаційно-правової форми підприємства;
Б	пов'язана з недостатністю активів у ліквідній формі неспроможність юридичної особи задовольнити в установленій для цього строк заявлені до неї з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом.
В	зупинення виконання боржником грошових зобов'язань і зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів),
Г	здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зміну форм власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів.
	Питання 21. Мирова угода в процесі провадження справи про банкрутство являє собою:
А	угоду між санаторами щодо розподілу їхніх прав і обов'язків у процесі санації фінансово неспроможного підприємства;
Б	угоду між боржником і санатором про переведення боргу;
В	угоду між боржником і кредиторами щодо відстрочення сплати належних кредиторам боргів.
	Питання 22. План санації повинний містити наступну інформацію :
А	аналіз причин фінансової кризи, оцінку фінансового стану боржника до початку санації, заходи, спрямовані на відновлення платоспроможності, ліквідності та прибутковості підприємства-боржника;
Б	сума заборгованості по заробітній платі;
В	сума заборгованості по податках та податкових платежах;
Г	узгоджений з кредиторами порядок відстрочення виконання платіжних зобов'язань;
Д	відповідь а); г);
Є	відповідь а); б); в).
	Питання 23. Згідно із Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або оголошення його банкрутом» у процесі розподілу виручки від продажу ліквідаційної маси, у першу чергу задовольняються :
А	вимоги кредиторів, забезпечені заставою;
Б	виплата вихідної допомоги при звільненні працівникам банкрута, у тому числі відшкодування кредиту, отриманого на ці цілі;
В	витрати пов'язані із справою про банкрутство в господарському суді;
Г	вимоги кредиторів, не забезпечені заставою;
Д	вимоги щодо сплати державних і місцевих податків та податкових платежів;
Є	відповідь а); б); в).
	Питання 24. Державна підтримка фінансової санації може здійснюватись:
А	за рахунок коштів державного бюджету;
Б	за рахунок коштів місцевого бюджету;
В	як за рахунок коштів державного бюджету, так і за рахунок коштів місцевого бюджету;
	Питання 25. Державний орган з питань банкрутства:
А	сприяє створенню організаційних, економічних та інших умов, необхідних для реалізації процедур відновлення платоспроможності боржника або визнання його

	банкрутом;																																		
Б	організовує систему підготовки арбітражних керуючих та пропонує господарському суду кандидатури арбітражних керуючих для державних підприємств;																																		
В	здійснює ліцензування діяльності фізичних осіб, які здійснюють діяльність як арбітражні керуючі та забезпечує реалізацію процедури банкрутства щодо відсутнього боржника; здійснює ведення єдиної бази даних про підприємства, щодо яких порушено справи про банкрутство та організовує проведення експертизи фінансового становища державних підприємств.																																		
Г	списує борги державним підприємствам																																		
Д	Всі відповіді вірні																																		
Є	Відповідь а); б); в).																																		
	Питання 26. Виходячи із даних балансу підприємства АПК, визначити коефіцієнт поточної ліквідності та коефіцієнт забезпеченості власними коштами. <table><tr><th>Актив</th><th rowspan="2">Сума, тис. грн.</th><th>Пасив</th><th rowspan="2">Сума, тис. грн.</th></tr><tr><th>Склад і розміщення господарських засобів</th><th>Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів</th></tr><tr><td>1. Основні засоби</td><td>1580,0</td><td>1. Статутний капітал</td><td>5220,0</td></tr><tr><td>2. Виробничі запаси</td><td>1205,0</td><td>2. Нерозподілений прибуток</td><td>3,4</td></tr><tr><td>3. Незавершене виробництво</td><td>39,0</td><td>3. Довгострокові кредити банків</td><td>1867,0</td></tr><tr><td>4. Готова продукція</td><td>2160,0</td><td>4. Короткострокові кредити банків</td><td>1880,0</td></tr><tr><td>5. Дебіторська заборгованість</td><td>1300,0</td><td>5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги</td><td>925,0</td></tr><tr><td>6. Грошові кошти</td><td>65,5</td><td>6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)</td><td>54,1</td></tr><tr><td>Баланс</td><td>9949,5</td><td>Баланс</td><td>9949,5</td></tr></table>	Актив	Сума, тис. грн.	Пасив	Сума, тис. грн.	Склад і розміщення господарських засобів	Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів	1. Основні засоби	1580,0	1. Статутний капітал	5220,0	2. Виробничі запаси	1205,0	2. Нерозподілений прибуток	3,4	3. Незавершене виробництво	39,0	3. Довгострокові кредити банків	1867,0	4. Готова продукція	2160,0	4. Короткострокові кредити банків	1880,0	5. Дебіторська заборгованість	1300,0	5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	925,0	6. Грошові кошти	65,5	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)	54,1	Баланс	9949,5	Баланс	9949,5
Актив	Сума, тис. грн.	Пасив		Сума, тис. грн.																															
Склад і розміщення господарських засобів		Джерела утворення і цільове призначення грошових коштів																																	
1. Основні засоби	1580,0	1. Статутний капітал	5220,0																																
2. Виробничі запаси	1205,0	2. Нерозподілений прибуток	3,4																																
3. Незавершене виробництво	39,0	3. Довгострокові кредити банків	1867,0																																
4. Готова продукція	2160,0	4. Короткострокові кредити банків	1880,0																																
5. Дебіторська заборгованість	1300,0	5. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	925,0																																
6. Грошові кошти	65,5	6. Поточні зобов'язання за розрахунками (інша кредиторська заборгованість)	54,1																																
Баланс	9949,5	Баланс	9949,5																																
А	Кп.л. = 2,93; Кз.в.к. = 0,43;																																		
Б	Кп.л. = 2,05; Кз.в.к. = 0,38;																																		
В	Кп.л. = 1,86; Кз.в.к. = 0,31;																																		
Г	Кп.л. = 2,56; Кз.в.к. = 0,29;																																		
	Питання 27. Виходячи із розрахунку завдання 26 зробити висновок стосовно структури балансу та платоспроможності підприємства:																																		
А	Структура балансу незадовільна і підприємство неплатоспроможне;																																		
Б	Структура балансу задовільна і підприємство платоспроможне;																																		
	Питання 28. Виходячи із даних балансу згідно завдання 26, визначити тип стійкості фінансового стану підприємства залежно від забезпеченості запасів і витрат джерелами їх фінансування:																																		
А	Абсолютно стійкий фінансовий стан;																																		
Б	Нормально стійкий фінансовий стан;																																		
В	Нестійкий фінансовий стан;																																		
Г	Кризовий фінансовий стан.																																		
	Питання 29. Виходячи із даних балансу згідно завдання 26, розрахувати коефіцієнт автономії та коефіцієнт рентабельності власних засобів, якщо чистий прибуток підприємства – 25 тис. грн. :																																		
А	Ка. = 0.66; Кр.в.з. = 0.003																																		

Б	Ка. = 0,52; Кр.в.з. = 0,005
В	Ка. = 0,34; Кр.в.з. = 0,01
Г	Ка. = 0,27; Кр.в.з. = 0,008
	Питання 30. Виходячи із даних балансу згідно завдання 26, розрахувати коефіцієнт імовірності банкрутства та визначити імовірність банкрутства, використовуючи сучасну вітчизняну методику визначення імовірності банкрутства :
А	3,43 – дуже висока імовірність банкрутства;
Б	4,02 – висока імовірність банкрутства;
В	5,75 – можлива імовірність банкрутства;
Г	6,04 - низька імовірність банкрутства.

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* практичні завдання.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Форми контролю

Екзамен

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування, звіт, реферат.

Комп'ютерного контролю: тестові програми.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів), одержаний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів) : $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$

11. Методичне забезпечення

1. Зеліско І.М., Олійник Л.А. Методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 8.03050801 «Фінанси і кредит» – К.: ЦП «Компринт», 2015 рік. - 137 с.
2. Зеліско І.М., Олійник Л.А. Практикум з дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» для студентів ОС «Магістр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – К.: ЦП «Компринт», 2016 рік. - 115 с.
3. Олійник Л.А. Методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – К.: ЦП «Компринт», 2017 рік. - 156 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Андрєєва О.В., Пепе Т.В., Федоренко В.О., Кондрашихін А.Б. Основи управління фінансовою санацією підприємств: Навч. посібник. – Севастополь-Київ.: Тов „Світанок”, 2007. – 125с.
2. Благодетелева-Вовк С.Л. Управління фінансовою санацією підприємств: Навч. посібник. – Київ.: Ніка-Центр, 2006. – 240с.
3. Зеліско І.М., Олійник Л.А. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник / І. М. Зеліско, Олійник Л.А. – 2-ге вид., перероб. та допов. – К.: Компринт, 2016. – 437 с.
4. Зеліско І.М., Олійник Л.А. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник / І. М. Зеліско, Олійник Л.А. – 3-тє вид., перероб. та допов. – К.: Компринт, 2018. – 467 с.
5. Колісник М.К., Ільчук П.Г., Віблій П.І. Фінансова санація і антикризове управління підприємством: Навчальний посібник – К: КОНДОР, 2007.–272с.
6. Копилук О. І., Штангрет А. М. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч.посібник. — К.: ЦНЛ, 2005. — 168 с.

7. Пепа Т. В., Федорова А.О., Кондрашихін А.Б., Андреева О.В. Управління фінансовою санацією підприємств: Навч. посібник. – Київ.: ЦНЛ, 2008. – 459с.
8. Салига С.Я., Даций О.І., Несторенко Н.В., Серебряков О.В. Управління фінансовою санацією підприємства: Навч. посібник. – Київ.: ЦНЛ, 2005. – 237с.
9. Терещенко О. О. Аникризове фінансове управління на підприємстві: Монографія. — К.: КНЕУ, 2004. - 268 с.
10. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібн. — К.: КНЕУ, 2000. — 412 с.
11. Управління фінансовою санацією підприємства: підручник. / Т.А. Говорушко, І.В. Дем'яненко, К.В. Багацька.— К.: ЦУЛ, 2013. – 400с.
12. Череп А.В. Фінансова санація та банкрутство суб'єктів господарювання: Підручник – Київ – КОНДОР, 2006. – 376с.
13. Штенгрет А.М. Фінансова санація та банкрутство підприємств; навч.посіб./ А.М. Штангрет, В.В. Шляхтенко, О.Б. Волович, І.В. Зубрей.- К.: Знання, 2012. – 374с.
14. Борзенко В. І. Антикризове управління: навчальний посібник / В. І. Борзенко – Х. : Видавництво Іванченка.І С., 2016. – 232 .
15. Ковалевська А. В. Конспект лекцій з дисципліни «Антикризове управління підприємством» / А. В. Ковалевська; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 140 с.

Допоміжна

16. Кодекс України з процедур банкрутства: 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>
17. Закон України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 30 червня 1999 р., № 784-xiv. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
18. Закон України “Про захист економічної конкуренції” від 11 січня 2001 року, № 2210-iii. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
19. Закон України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12 липня 2001 року, № 2658-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>
20. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затв. наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 р, № 49 /121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>
21. Порядок проведення органами державної податкової служби прощення (списання) і розстрочення (відстрочення) податкового боргу платників податків на підставі укладеної мирової угоди у справі про банкрутство, затв. наказом Державної Податкової адміністрації України від 21 листопада 2000 р. № 600. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-00>
22. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.98 № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>

23. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій, затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27 червня 1997 р. № 81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>
24. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затв. Наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006 р № 14. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ME06025>
25. Постанова Кабінету міністрів України і Національного банку України «Про затвердження антикризових заходів фінансової стабілізації» від 10 вересня 1998 р. № 1413 із змінами і доповненнями, внесеними Постановою Кабінету міністрів і Національного банку України від 14 вересня 1998 р. № 1425, Постановою Кабінету міністрів від 18 вересня 1998 р. № 1461 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1413-98-%D0%BF>
26. Анискин Ю. П., Павлова А. М. Планирование и контроллинг: Учебник. — М.: Омега-Л, 2003. — 280с.
27. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. - М. Финансы и статистика, 2003.-800с.
28. Данілов О. Д., Паєнко Т. В. Фінанси підприємств у запитаннях і відповідях: навч. посіб. - К.: КНТ, 2009.-272с.
29. Зятковський І. В. Фінансове оздоровлення підприємств: теорія і практика; Монографія. — Тернопіль: Економічна думка, 2003. — 336 с.
30. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. — М.: Финансы и статистика, 1996. - 432 с.
31. Козак В.Г., Козак Г.Я. Аналіз фінансового стану акціонерного товариства. — К.: Аграрна наука., 2000. — 172 с.
32. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Под ред. Н. Г. Данилочкиной. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. — 279с.
33. Кравцова Т.Н. Диагностика банкротства предприятий / Сумской гос. аграрный ун-т. — Сумы: Университетская книга, 1998 — 26 с.
34. Методические и организационные аспекты анализа и прогнозирования финансового состояния промышленных предприятий / Е.В.Кулиш, В.А.Телюк, Л.Е. Линническая, Ю.В. Гончаров; НАН Украины, Институту економіки промисловості. — Донецк, 1998. — 71 с.
35. Проблемы формирования антикризисной политики и механизма банкротства предприятий: Сб. науч. тр. / В.Н. Амитан (отв. ред.); НАН Украины, Институт Экономки промисловості. — Донецк, 1998. — 387 с.
36. Пыжинский Я. И. Прогнозирование финансового состояния предприятия на перспективу и учет возможности банкротства / НАН Украины, Институт економіки промисловості. — Донецк, 1997. — 20 с.
37. Савчук В.П. Практическая энциклопедия. Финансовый менеджмент. - 3-е изд. - К.: Companion Group, 2008.-880с.
38. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: Навч. посібник для студ. Екон. Спец. вузів. — Луцьк.: Вежа, 1999. — 254 с.
39. Справочник кризисного управляющего / Э.А. Уткин, Е.Л. Драчева, А.В.

Зверев и др.; Ассоциация авторов и издателей «Тандем». – М.: ЭКМОС, 1998. – 432 с.

40. Стратегия и тактика антикризисного управления фирмой / Под ред. А.П. Градова, Б.И. Кузина. – С.-Пб.: Спец. лит-ра, 1996. – 512 с.
41. Сухарев П.Н. и др. Анализ финансовой деятельности неплатежеспособного предприятия: Учебное пособие / П.Н.Сухарев, Л.А.Коллэ, Е.А.Назаренко; Донецкий гос. ун-т экономики и торговли. Кафедра контроля и анализа хозяйственной деятельности. – Донецк, 1998. – 84 с.
42. Теория и практика антикризисного управления / Г.З. Базаров, С.Г. Беляев, Л.П. Белых и др. Под ред. С.Г. Беляева и В.И. Кошкина. – М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1996. – 469 с.
43. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібн. — К.:КНЕУ, 2003. — 554 с.
44. Терещенко О. Государственное содействие реструктуризации и санации предприятий // Экономика Украины. – 1998. – №2. – С. 27-34.
45. Унковская Т. Е. Финансовое равновесие предприятия. – К.: Генеза, 1997.-223с.
46. Финансовое положение предприятий (оценка, анализ, планирование) / А.В. Чупис, О.Л. Кашенко и др.; Сумской гос. аграрный ун-т. – Сумы: Университетская книга, 1998. – 331 с.
47. Финансовый анализ деятельности фирмы. – М.: Крокус Интернешнл, 1992. – 240 с.
48. Покропивний С. Ф., Соболев С. М., Швиданенко Г. О. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 1999. — 208 с.
49. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер.кол.авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. — К.: КНЕУ, 2005. — 536 с.; С. 478—518.
50. Філімоненков О.С., Дема Д.І. Фінанси підприємств: Підручник.- К.: Алерта, 2009.- 496 с.
51. Фольмут Х. Й. Инструменты контроллинга от А до Я: Пер. с нем. / Под ред. М. Л. Лукашевича и Е. Н. Тихоненковой. — М.: Финансы и статистика, 1998. — 288 с.
52. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга. / Пер. с нем. - М.: Финансы и статистика, 1997. — 800 с.
53. Шеремет А. Д., Сайфулин Р. С. Методика финансового анализа. — М.: ИНФРА-М, 1996 — 176 с.

13. Інформаційні ресурси

54. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.
55. Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.
56. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
57. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/130718>
58. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

59. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/uk/index>
60. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <http://tax.gov.ua/>
61. Ukraine Business & Economy. – Режим доступу: <http://www.oon.com.ua>
62. Газети країн світу. – Режим доступу: <http://www.dds.nl>
63. Financial Times . – Режим доступу: <http://www.ft.com>
64. Wall Street Journal (only with paid subscription). – Режим доступу: <http://www.wsj.com>
65. New York Times (Information About) – Режим доступу: <http://www.nytimes.com>
66. Вісник Національного банку України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
67. Європа .– Режим доступу: <http://www.eur.ru>
68. Комп&ньон.– Режим доступу: <http://www.maximum.com.ua>
69. Всесвітній банк. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
70. Європейський Союз. – Режим доступу: <http://www.europa.eu.int>
71. Міжнародний валютний фонд (МВФ) .– Режим доступу: <http://www.imf.org>
72. <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1751>

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС <u>Магістр</u> напрям підготовки/ спеціальність <u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u>	<u>Кафедра</u> <u>фінансів і кредиту</u> <u>2020-2021 навч. рік</u>	<u>ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ</u> <u>БІЛЕТ № 1</u> з дисципліни <u>Управління фінансовою</u> <u>санацією підприємства</u>	<u>Затверджую</u> <u>Зав. кафедри</u> (підпис) д.е.н., професор Давиденко Н. М. <u>2020р.</u>
1. Джерела фінансування санації. 2. Порядок реорганізації підприємств шляхом злиття. 1. Санація із залученням нового фінансового капіталу може набирати таких форм: 1) конверсія боргу у власність; 2) емісія облігацій конверсійної позики; 3) мирова угода; 4) альтернативна санація; 5) двоступінчаста санація; 2. Додатковий капітал: 1) це капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами; 2) може бути лише в акціонерних товариствах; 3) може бути спрямований на покриття збитків підприємства; 4) це сума приросту майна підприємства, яка виникає в результаті переоцінювання (індексації), безоплатно одержаних матеріальних цінностей та від емісійного доходу; 5) це один із видів доходів підприємства, які можуть бути розділені між власниками корпоративних прав. 3. Двоступінчаста санація полягає ось у чому: 1) зменшенні статутного фонду підприємства з подальшим його збільшенням; 2) зменшенні номінальної вартості статутного фонду (акцій) або в безповоротній фінансовій допомозі власників; 3) збільшенні статутного фонду збільшенням номінальної вартості акцій; 4) випуску облігацій з подальшим їх обміном на звичайні акції; 5) комбінації різних форм збільшення статутного капіталу. 4. Розрізняють такі основні форми реструктуризації: 1) реструктуризація виробництва; 2) приватизація; 3) реструктуризація активів; 4) фінансова реструктуризація; 5) реорганізація. 5. Справа про банкрутство підприємства може бути порушена, якщо: 1) надійшла письмова заява будь-кого з кредиторів боржника; 2) надійшла письмова заява потенційного санатора; 3) надійшла письмова заява боржника стосовно його фінансової неспроможності або загрози такої неспроможності; 4) боржник не визнає претензії про відшкодування заборгованості; 5) боржник не повернув банківський кредит в обумовлений термін. 6. Основними цілями зменшення статутного фонду є такі: 1) одержання санаційного прибутку; 2) підвищення платоспроможності підприємства; 3) збільшення номінальної вартості корпоративних прав; 4) підвищення ринкової вартості корпоративних прав; 5) санація балансу. 7. До правил, які характеризують горизонтальну структуру капіталу, належать: 1) золоте правило фінансування; 2) золоте банківське правило; 3) золоте правило балансу; 4) правило вертикальної структури балансу; 5) правило узгодженості строків; 8. До основних показників оцінки ділової активності підприємства належать: 1) продуктивність праці; 2) оборотність основного капіталу; 3) фондовіддача; 4) ринковий курс акцій;			

5) оборотність коштів у розрахунках.

9. Правило вертикальної структури балансу вимагає:

- 1) дотримання певного співвідношення між власним та позичковим капіталом підприємства, що залежить від галузевих та інших умов діяльності останнього;
- 2) розрахунку двох показників: коефіцієнта фінансової незалежності та показника фінансового лівериджу.
- 3) щоб відношення власного капіталу до позичкового дорівнювало 1:1;
- 4) щоб коефіцієнт заборгованості не перевищував 100%;
- 5) щоб структура капіталу та структура активів були узгоджені між собою.

10. Підставою для звернення із заявою про порушення справи про банкрутство боржника може бути:

- 1) неплатоспроможність боржника;
- 2) збитковість боржника протягом трьох останніх звітних років;
- 3) загроза неплатоспроможності;
- 4) перевищення заборгованості над сумою власного капіталу;
- 5) падіння ринкового курсу акцій підприємства нижче від їхньої номінальної вартості.

1. Розрахувати та проаналізувати ймовірність банкрутства ПАТ «МСН» за допомогою п'ятифакторної моделі Альтмана, якщо відомо, що станом на початок року робочий капітал підприємства був рівний 800 000 грн, виручка від реалізації 400 000 грн, собівартість реалізованої продукції 300 000 грн, інші операційні доходи 500 грн, адміністративні витрати 20 000 грн, витрати на збут 7000 грн, інші операційні витрати 16 000 грн, загальна вартість активів 975 000 грн, ринкова капіталізація компанії 77 000 грн, сума заборгованості 220 000 грн.

2. Визначити черговість задоволення вимог кредиторів, якщо вимоги кредиторів до боржника становили: по оплаті праці – 30 тис. грн, по податках і зборах – 400 тис. грн., по витратах, пов'язаних з провадженням справи про банкрутство – 110 тис. грн., по кредитах банків не забезпечених заставою – 3 млн. грн., з іншої заборгованості – 2,5млн. грн.

_____ (к.е.н., доц. Олійник Л.А.)
(підпис)